

Innspill fra Høyre landbrukspolitiske utvalg i Nord Trøndelag.

1. Hvordan kan matproduksjonen økes ?

Her er det en rekke faktorer som vil påvirke muligheten.

a. Arealene må utnyttes.

Det er i dag store arealer matjord som ikke blir benyttet til matproduksjon. Årsakene er forskjellige. I noen tilfeller er det at arealene er for små til at det blir lønnsomt med dagens mekaniserte produksjoner. Når det gjelder planteproduksjon får de mindre produsentene ikke kvoter fordi de store kjedene ønsker seg produsenter med stort volum. Dermed blir en del arealer dårlig utnyttet.

Når det gjelder husdyrproduksjon ligger ofte de små arealene geografisk spredt, noe som gjør det ulønnsomt å høste gras.

Slike områder kunne i større grad benyttes til beiting.

Nisjeproduksjon og fokus på kortreist mat med muligheter for lokal foredling kan også være et tiltak.

b. Det er fortsatt store arealer som kan nydyrkes. Her kan myndighetene påvirke gjennom å gjøre det lønnsomt å dyrke nytt jordbruksland.

2. Hvordan kan effektiviteten styrkes?

a. Det er i de senere årene gjort mye for å forbedre effektiviteten. Dette er delvis gjennom tilskuddsordningene og gjennom konsesjonsendringene for både husdyrproduksjon og planteproduksjon.

Utvalget mener at det her er fortsatt mye som kan gjøres.

I dag foregår det en stor produksjon av svinekjøtt i den nordlige landsdelen. Ikke fordi det der er spesielt godt egnet fra naturens siden, men på grunn av tilskuddssatsene. Dette mener vi er svært uheldig. Smågris fraktes lange avstander og svinekjøtt fraktes tilsvarende lange avstander til markedene. Tilsvarende gjelder for storfeproduksjon om enn i mindre grad.

Dette er svært ineffektivt, kostnadsdrivende i et samfunnsperspektiv og påfører miljøet belastning gjennom utslipp fra transporten.

b. Prisedskriving av korn fører til at melk- og storfekjøttprodusenter ikke finner det lønnsomt å benytte eget korn i produksjonen. Korn og mel transporteres derfor til dels store avstander før det kommer til produsentene. Dette er kostnadsdrivende i et helhetsperspektiv og belaster miljøet.

c. I planteproduksjonen styres det meste i dag av de store matvarekjedene. Her er det en tendens til at produksjonen kommer til å foregå konsentrert rundt de store lagrene som kjedene har. Dette vil derfor føre til at kostnadene til inntransport av varer blir så stor at produksjoner legges ned i andre deler av landet. Et eksempel er hvor nå COOP konsentrerer deler av planteproduksjonen til Rogaland og transporterer ferdigvarene derfra helt opp til Nord Norge. Enkelte produsenter i Trøndelag vil derfor måtte legge ned produksjonen. Kan være at dette er marginalt lønnsomt for kjeden, men i et samfunnsperspektiv er det ikke levedyktig. Igjen en sterk belastning for miljøet gjennom utslipp av klimagasser og belastning på veiene.

- d. Utvalget mener man i større grad må forsøke å legge produksjon av landbruksvarer der grunnlaget i form av naturressurser finnes. For storfekjøtt- og svinekjøttproduksjon bør oppføring til slakt helst foregå nært de kornrike områdene. Dette vil redusere transportkostnader og utnytte ressursene på en bedre måte. For ammekyr vil det tilsvarende være lønnsomt å drive med der det er store beiteområder. En slik endring kan oppnås gjennom en endring av tilskudds regimet.
- e. For å oppnå dette bør mottaksplikten ikke være absolutt men virke slik at vi får markedstilpasning, og vi bør stimulere til at produksjonen av landbruksvarer gjøres på en slik måte at unødvendig transport unngås. Fokus på lokal mat er her et godt virkemiddel.

3. Hvordan kan konkurransekraften bedres.?

- a. Konkurransekraften i jordbruksnæringen har i de senere årene økt betydelig. Delvis er dette skjedd gjennom en sterk økning av kvaliteten på produktene. I kjøtt- og melkeproduksjonen er opprettholdelse av god dyrevelferd og godt avlsarbeid en av årsakene. Sykdomsbildet i besetningene er ofte langt bedre enn i mange andre land. Fortsatt god fokus på dette området vil være en styrke og kunne gi økt konkurransekraft.
- b. I planteproduksjon er også kvaliteten økt betydelig de senere årene. Dette har delvis sammenheng med at produsentene har fått større kvoter og har kunnet profesjonalisere og rasjonalisere produksjonen. Her er det også vært fokus på å ta i bruk nye metoder og å være kreativ til å ta inn nye produkter som tidligere ikke ble dyrket i Norge. Dette bør fortsette men ikke i en slik grad at mindre produsenter utelukkes og at produksjonen konsentreres slik at ressurskrevende transport blir resultatet.
- c. Fokus på renhet og kvalitet er avgjørende en av faktorene for å øke konkurransekraften.
- d. Fokus på produksjon der naturgrunnlaget er tilstede er en av de viktigste tingene for en konkurransekraftig produksjon i framtida. Dette kan oppnås gjennom en tilskuddsordning som prioriterer dette.